

Enligt sändlista

Nya föreskrifter samt reviderad skötselplan för naturreservatet Klosteränge, Roma och Viklau socknar, Gotlands kommun

Uppgifter om naturreservatet

<i>Namn</i>	Klosteränge
<i>Län</i>	Gotland
<i>Kommun</i>	Gotland
<i>Socknar</i>	Roma och Viklau
<i>Natura 2000-område</i>	SE0340172 Klosteränge
<i>Läge</i>	Ca 1,5 km SO om Roma samhälle (se översiktskartan, bilaga 1).
<i>Kartblad</i>	Ekonomiska kartbladet 06J5c
<i>Gräns</i>	Mitten av den heldragna röda linjen på bifogad karta, bilaga 2.
<i>Areal</i>	28,9 hektar
<i>Berörda fastigheter och fastighetsägare</i>	Roma Kloster 2:12. <i>Taxerad ägare:</i> Liljewalchska Donationsfonden – Skogsmedlen, c/o Rolf Niklasson, Ekvägen 4, 620 20 Klintehamn. <i>Lagfaren ägare:</i> Gotlands kommun, Konsult- och Servicekontoret, 621 81 Visby Viklau Annex 1:1. <i>Ägare:</i> Prästlönetillgångar i Visby stift, Box 1334, 621 24 Visby.
<i>Förvaltare</i>	Länsstyrelsen i Gotlands län

Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara de biologiska värden som är knutna till områdets gamla ekar. Strukturer som gamla grova träd och död ved ska förekomma i gynnsam omfattning. Fornlämningar ska hållas välbevarade. Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i reservatet, och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter

Nya föreskrifter för reservatet

Med stöd av 5, 6 och 30 §§ miljöbalken föreskriver Länsstyrelsen följande:

Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att använda mark- och vattenområden inom reservatet

Utöver vad som gäller enligt annan lagstiftning är det förbjudet att:

- uppföra byggnad eller anläggning,
- anlägga väg eller parkeringsplats,
- anlägga luft- eller markledning,
- anordna upplag,
- gräva, schakta, utfylla, spränga eller på annat sätt skada mark,
- avverka eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar eller att ta bort på marken liggande döda träd eller trädgrenar,
- plantera träd, buskar eller andra växter,
- tillföra växtnäringsämne eller använda kemiskt bekämpningsmedel,
- föra motordrivet fordon.

Utän hinder av ovanstående föreskrifter får förvaltaren vidta de skötselåtgärder som anges i bifogade skötselplan (bilaga 3).

Med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken förpliktas ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet inom naturreservatet att tåla

- att reservatsgränsen markeras,
- att skyltar med information om reservatet sätts upp,
- att området betas och att för betet behövliga stängsel, grindar m.m. sätts upp och underhålls,
- att skogen gallras och att området röjs i enlighet med skötselplanen (bilaga 3).

Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om allmänhetens rätt att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom området

Utöver vad som gäller enligt annan lagstiftning är det förbjudet att

- föra motordrivet fordon,
- bryta kvistar eller på annat sätt skada levande eller dött träd,
- avsiktligt döda, skada eller samla in djur,
- göra upp eld.

Ovanstående föreskrifter skall inte utgöra hinder för förvaltaren att genomföra eller upphandla den skötsel som skall genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan (bilaga 3).

Andra föreskrifter som gäller för området

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter gäller för området. Av särskild betydelse för syftet med reservatet är bl.a. 7 kap 28a-b §§ MB med krav på tillstånd för alla verksamheter och åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område.

Fastställelse av skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande reviderade skötselplanen (bilaga 3).

Redogörelse för ärendet

Med stöd av 19 § naturvårdslagen (1964:822) beslutade Länsstyrelsen den 23 september 1985, dnr 11.126-570-83, att avsätta Klosteränge som naturvårdsområde. Ändamålet med naturvårdsområdet var ”att bevara ett större område med ädellövskog av huvudsakligen ek i ett i övrigt utpräglat åkerlandskap på mellersta Gotland”. Föreskrifterna för naturvårdsområdet innehåll dock inte något direkt förbud för markägarna att avverka träd eller utföra andra skogsbruksåtgärder, och skötselinriktningen har varit ett uthålligt lövskogsbruk snarare än en skötsel som syftat till att bevara och förstärka områdets naturvärden.

Mot bakgrund av de stora naturvärden som är knutna främst till områdets gamla ekar och den skötsel som fodras för att bevara dessa värden samt att större delen av området numera ingår i det europeiska ekologiska nätverket Natura 2000 har det

känns angeläget att revidera skötselplanen från 1985 och även, genom införande av nya föreskrifter, stärka skyddet för området.

Ett förslag till beslut om nya föreskrifter för reservatet och en reviderad skötselplan sändes ut på remiss den 3 januari 2006.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet (se bilaga 4).

Beslut i detta ärende har fattats av Länsstyrelsens styrelse. I beslutet deltog landshövding Marianne Samuelsson, ordförande, samt ledamöterna Kerstin Blomberg, Jan Lundgren, Lennart Niklasson, Mikael Nilsson, Göran Nygren, Eva Nypelius, Katrin Rindlaug och Lilian Virgin. Naturvårdshandläggare Stellan Hedgren föredrog ärendet.

Marianne Samuelsson

Stellan Hedgren

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta visande reservatets avgränsning
3. Skötselplan
4. Hur man överklagar

Skötselplan för naturreservatet Klosteränge

Lövskog i Klosteränge. Juni 2005

BESKRIVNINGSDDEL

1. Beskrivning av området

Geologi och hydrologi

Jordtäcket består av lerig morän. Reservatets mittendel är fuktigare än kanterna och består bitvis av sumpskog. I den nordöstra delen av området finns ett grävt vilt-vatten. Ett dike skär genom området i söder.

Skogen

Klosteränge är ett ca 29 hektar stort lövskogsområde som tidigare har varit trädbevuxen slättermark. Reservatets naturvärden är främst knutna till de gamla och vidkroniga ekar som finns i området.

På 1940-talet planterades ekplantor mellan de befintliga gamla ekarna. Även en del främmande trädslag – rödek och tysklönn – planterades samtidigt. I dag domineras framför allt den östra delen av reservatet (ca 17 hektar) av 55-årig ekskog med inslag av bland annat björk och tall. I nordöst finns ett ca 5 ha stort område med äldre ekskog, som har en genomsnittsålder av 95 år. Längst i nordöst finns ett ca 1,5 ha stort område med ung ekskog som har en genomsnittsålder av 35 år.

I öster finns ett ca tre ha stort område, av vilket merparten ingår i en annan fastighet (Viklau Annex 1:1) än resten av reservatet. Denna lövängsrest är inte påverkad av vare sig röjning eller plantering. Bortsett från de yngre träd som kommit upp, domineras trädskiktet av gamla askar med spår av klappning och gamla ekar, vissa spärrgreniga. Hasselbuskar dominerar buskskiktet tillsammans med lövsly, mestadels av ask och björk. På en del ställen kan man ana tidigare gläntor. Marken har på vissa håll ingen grässvål och endast enstaka växter som blåsippa förekommer.

I söder, närmast väg 143, har ett ca 2 hektar stort område röjts så att de vidkroniga ekarna friställts och en viss ängskaraktär med hävdgynnade växter återställts. Runt en del gamla ekar längre norrut har man också påbörjat en röjning för att förhindra att de vidkroniga träden skuggas ihjäl. Längst i sydöst finns ett område på ca 0,5 hektar som Roma hembygdsförening en period hävdade som traditionellt änge.

Träd- och buskskikt

Trädskiktet består av ek (84 %), vårtbjörk (13 %), tall (3 %), ask, asp, lundalm, lönn, tysklönn, rödek, oxel samt enstaka granar.

I buskskiktet finns hassel, skogskornell, en, nyponros, rönn, slån, rund- och spets-hagtorn, sötkörsbär, apel, getapel, brakved, en, vide, olvon och rönn.

Klappade träd

Sedan järnåldern har man klappat och beskurit träd för att få vinterfoder till djuren. Inom naturvården används klappning som ett sätt att öka ljusinsläppet och att med tiden öka naturvärdet hos trädet. I Klosteränge finns spår av lövtäkt på en hel del träd. Klappningsspår syns tydligt på en del askar, bland annat i den östra delen. Många ekar i reservatet har knotor och håligheter som kan ha uppkommit naturligt eller genom lövtäkt. Ekar har generellt sett klappats i liten omfattning, då löven fungerat sämre som foder.

Gotland har en särställning bland länen när det gäller gamla klappade träd. Av Sveriges samtliga ca 700 000 klappade träd, huvudsakligen askar, finns 400 000 på Gotland.

Lavar

Grå vårtlav, lunglav och slät lönnlav växer på de gamla, grova träden.

Kärlväxter

I fältskiktet finns backskafting, bergslok, blekstarr, blåsippa, brudbröd, gullviva, gulsippa, lundstarr, luddstarr, myska, piggstarr, rosettjungfrulin, S:t Pers nycklar, skogskorn, skogsnäva, skogsstarr, svartkämpar, svinrot, teveronika, tuvtåtel, vit-sippa, vårbrodd, vårärt, ängskovall med flera. Många av dessa är hävdgynnade.

Ohävdarter som hundkex, hundäxing, maskrosor, skräppor, älggräs och örnbäcken förekommer också.

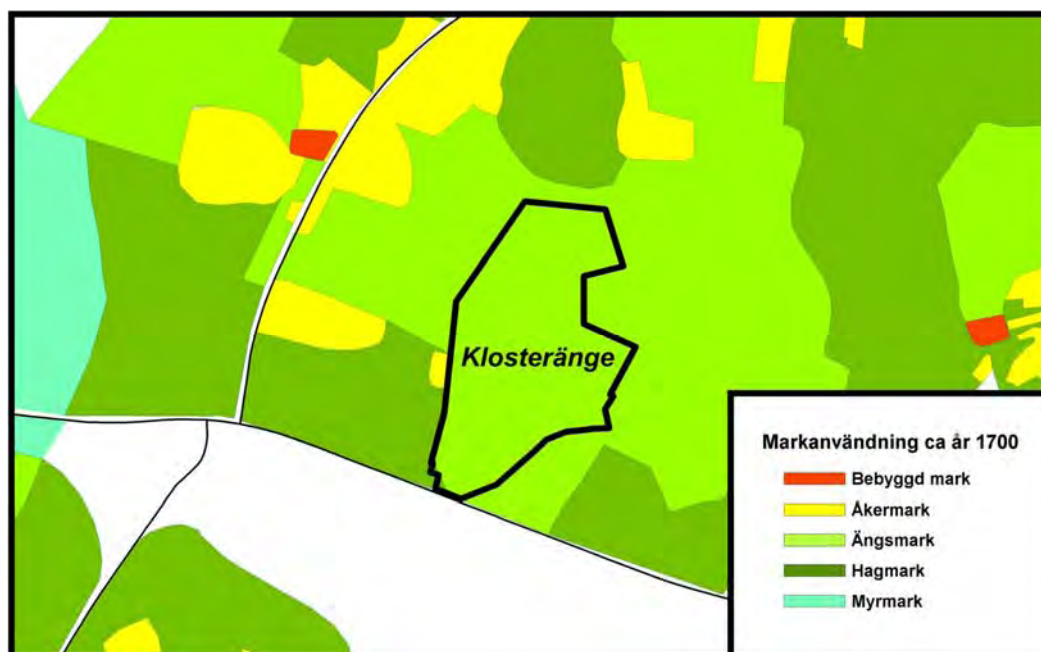
Kulturlämningar

Två husgrunder från järnåldern, så kallade kämpgravar, finns i nordvästra delen, och långa stensträngar löper genom området.

Historisk och nuvarande markanvändning

Klosteränge har fungerat som änge under lång tid. På skattdokumentationsskattläggningskartan från ca år 1700 är det upptaget som ängsmark (se karta på nästa sida). I dag är det dock länge sedan det hävdades. Namnet "klosteränge" antyder att området tidigare utgjort en del av Roma klostrets stora ägor. Roma kloster grundades 1164.

1945, när ängset varit ohävdad en längre tid, rövdes hassel bort och ek planterades mellan de stora gamla ekar som redan fanns. Planteringarna pågick till 1951. En del främmande trädslag, rödek och tysklönn, planterades också. Tanken var att bedriva produktion av lövträ i området. Därför har en del skogliga röjningar senare gjorts i avsikt att gynna virkesproduktionen.

Markanvändning ca år 1700 enligt skattdokumentationsskattläggningskartorna över Halla och Roma socknar.

Sedan man fått upp ögonen för områdets naturvärden har en del naturvårdsröjningar gjorts. Längst i söder har ett mindre område röjts så att de stora gamla vidkroniga ekarna friställts och en viss ängskaraktär återställts (se foto på nästa sida). Runt en del gamla ekar längre norrut har man också röjt för att förhindra att de vidkroniga träden skuggas ihjäl. I söder finns ett område på en halv hektar som Roma hembygdsförening en period hävdad som traditionellt änge. Nu har hävden upphört.

Klosteränge – den södra, öppna delen. Juni 2005.

2. Beskrivning av bevarandevärdena

Biologiska bevarandevärden

De största naturvärdena i Klosteränge är knutna till de gamla stora vidkroniga ekarna som fungerar som livsmiljö för såväl insekter, lavar, mossor, svampar, som hålhäckande fåglar. Naturvärden finns även knutna till hasseln som är viktig för mykorrhizabildande svampar och vedlevande skalbaggar. De övriga gamla stora träden, framför allt askarna, vissa av dem med klappningsspår, har även de höga naturvärden.

Ekens betydelse som livsmiljö

Eken anses vara den organism som utgör livsrum för flest arter i vårt land. Det antas att minst 1500 arter är mer eller mindre beroende av eken och dess invånare. Den är tillräckligt stor och mångfasetterad för att många små organismer ska finna sig tillrätta i dess olika mikromiljöer och den blir mycket gammal.

20.12.2006

Dnr 511-4247-04

Den djupt fårade barken, kambiet (tillväxtzonen), hålorna och grenarna med sitt lövverk erbjuder specifika miljöer för en mängd organismer. Trädets grovlek och ålder har stor betydelse för arternas livsvillkor. Tickor och andra vedsvampar skapar genom rötangrepp en livsmiljö för ett stort antal arter, främst skalbaggar och tvåvingar. I träden utvecklas efterhand mulm, som utgörs av trämjöl och andra nedbrytningsrester. De ihåliga ekar där veden är angripen av svampar, utgör en särskilt värdefull miljö för fåglar och insekter.

Eken är tillsammans med asken det vanligaste ädellövträdsslaget på Gotland. Ända fram till i slutet av 1700-talet hade Gotland ett stort bestånd grova ekar, men under en period mellan 1793 och 1834 avverkades många ekar på ön. Idag utgör ek knappt tre procent av det totala virkesförrådet på Gotland.

Den ljusälskande eken klarar inte av konkurrens och trängsel med andra träd. I Klosteränge är de gamla skyddsvärda ekarna inklämda bland yngre träd och buskar, varför en omfattande men försiktig röjning måste göras om de gamla ekarna ska kunna leva kvar i framtiden.

Rödlistade arter

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Abortiporus biennis</i>	Klumpticka	NT
<i>Cortinarius arcuatorum</i>	Grisspindling	VU
<i>Cortinarius nanceiensis</i>	Bananspindling	NT
<i>Fistulina hepatica</i>	Oxtungsvamp	NT
<i>Grifola frondosa</i>	Korallticka	NT
<i>Inocybe godeyi</i>	Rödflammig tråding	NT
<i>Lactarius mairei</i>	Borstriska	VU
<i>Lycoperdon mammiforme</i>	Slöjröksvamp	NT
<i>Russula virescens</i>	Rutkremla	NT
<i>Xerula pudens</i>	Brunluddig roting	NT
<i>Hordelymus europaeus</i>	Skogskorn	NT
<i>Lobaria pulmonaria</i>	Lunglav	NT
<i>Columba oenas</i>	Skogsduva	NT

Svampar

Följande rödlistade svampar har återfunnits i området: Klumpticka, gris-spindling, olivbrun spindling, bananspindling, gul lökspindling, oxtungsvamp, korallticka, grönpucklig tråding, rödflammig tråding, borstriska, slöjröksvamp, stinkbrosking, rutkremla, och brunluddig roting.

20.12.2006

Dnr 511-4247-04

De flesta av dessa är beroende av ädellövträd som ek, antingen som direkt trädlevande eller marklevande i symbios med trädet.

I åtgärdsprogrammet för slöjroksvamp från 2005 rekommenderas återupptagen hävd i lövängsmiljöer som vuxit igen. Ljusöppna mosaikmiljöer som gläntor och ljusbrunnar i betesmark med ädellövträd gynnar svampen. Flera av de övriga röd-listade svamparterna i reservatet har liknande krav på ljusstillgång.

Lavar

Lunglav växer på flera gamla askar. Den kräver en viss luckighet, men inte alltför solexponerat läge.

Kärlväxter

Gräset skogskorn återfinns i fältskiktet. Tidigare har även strävlost återfunnits. Gräsen är intressanta ur ett nationellt perspektiv, då de är vanligare på Gotland än i övriga landet. Båda arterna trivs i skuggiga miljöer som lundar, bokskogar och ängsgranskogar. Växttäckets ska helst vara glest.

Fåglar

Skogsduva häckar troligen i området. Den är hålbbyggare och kräver gamla, grova, håliga träd, främst ek. Klosteränge är en för arten optimal häckningsbiotop, då området är rikt på gamla ihåliga ekar och omges av öppna fält med goda möjligheter till födosök.

Kulturhistoriska bevarandevärden

Inom området finns flera fornlämningar. I den nordvästra delen finns två husgrunder från järnåldern, så kallade kämpgravar. Den norra är 27 x 14 m, den södra 44 x 17 m.

140 meter respektive 600 meter långa stensträngar, äldre hägnadssystem, löper genom området dels öster om husgrunderna, dels i nordöstra delen, samt längs vissa kanter av reservatet. Det finns även resta stenar och mindre block.

Kämpgravarna tillsammans med stensträngarna och ett vattenhål, så kallad brya, ingår sannolikt i en serie forntida storgårdar som legat runt de gamla våtmarkerna på Romaslätten, en av de bördigaste och rikaste trakterna på ön.

20.12.2006

Dnr 511-4247-04

Området har även ett kulturhistoriskt värde som en rest av en på Gotland numera sällsynt ekskogsdominerad landskapstyp. Tidigare hade ekskogarna en stor betydelse ekonomiskt för staten. Ekvirket ansågs vara en så betydelsefull resurs att man importerade ek och sparade de svenska ekskogarna.

Bevarandevärden för friluftslivet

Klosteränges södra, öppna del samt vissa stigar lämpar sig väl för besökare att gå i. En parkering med informationsskylt om historik och naturvärden är belägen alldeles vid väg 143, strax öster om Roma samhälle. Den norra delen lämpar sig bättre som strövområde efter att röjning gjorts, då den i nuläget är för tät för att gå i. Eftersom de gamla ekarna måste röjas fram varsamt under flera år, kan man under en övergångsperiod behöva röja fram de system av små stigar som nu är igenväxta. Stigar genom området underlättar allmänhetens besök, vilket kan komma att få avsevärd betydelse för friluftslivet.

Tillgänglighet

Naturreseptatet Klosteränge ligger vid väg 143 strax söder om Roma samhälle och kan lätt nås med bil. En liten parkering finns vid reservatets södra del där ingången är.

Information och anordningar för besökare

En informationsskylt finns uppsatt vid södra delens ingång. För att öka allmänhetens trivsel finns fyra sittplatser med två små bord som plats för matsäcksätande alldeles innanför grinden.

Ingången till Klosteränge. September 2005

PLANDEL

1 Skötselområden med åtgärder och bevarandemål

Reservatet är indelat i fyra ”skötselområden”: (1) **Röjning**, (2) **Stängsling och bete**, (3) **Röjning och bete vid fornlämningar** samt (4) **Åtgärder för att främja friluftslivet**.

(1) Röjning

Ekarna

Det allra viktigaste i Klosteränge är att rädda de gamla ekarna. Detta ska åstadkommas genom etappvisa gallringar och röjningar. De stora vidkroniga ekarna röjs fram varsamt. Det är viktigt att det inte sker för snabbt. Arbetet görs i etapper med något års mellanrum så att ekarna hinner anpassa sig till de nya ljusförhållandena. Igenväxningsvegetationen närmast stammen röjs bort först så att en ljusbrunn bildas. Brunnen vidgas sedan i flera etapper med något års mellanrum tills den når ungefär fem till tio meter utanför trädkronan. Den här röjningen är redan påbörjad runt flera träd i reservatet.

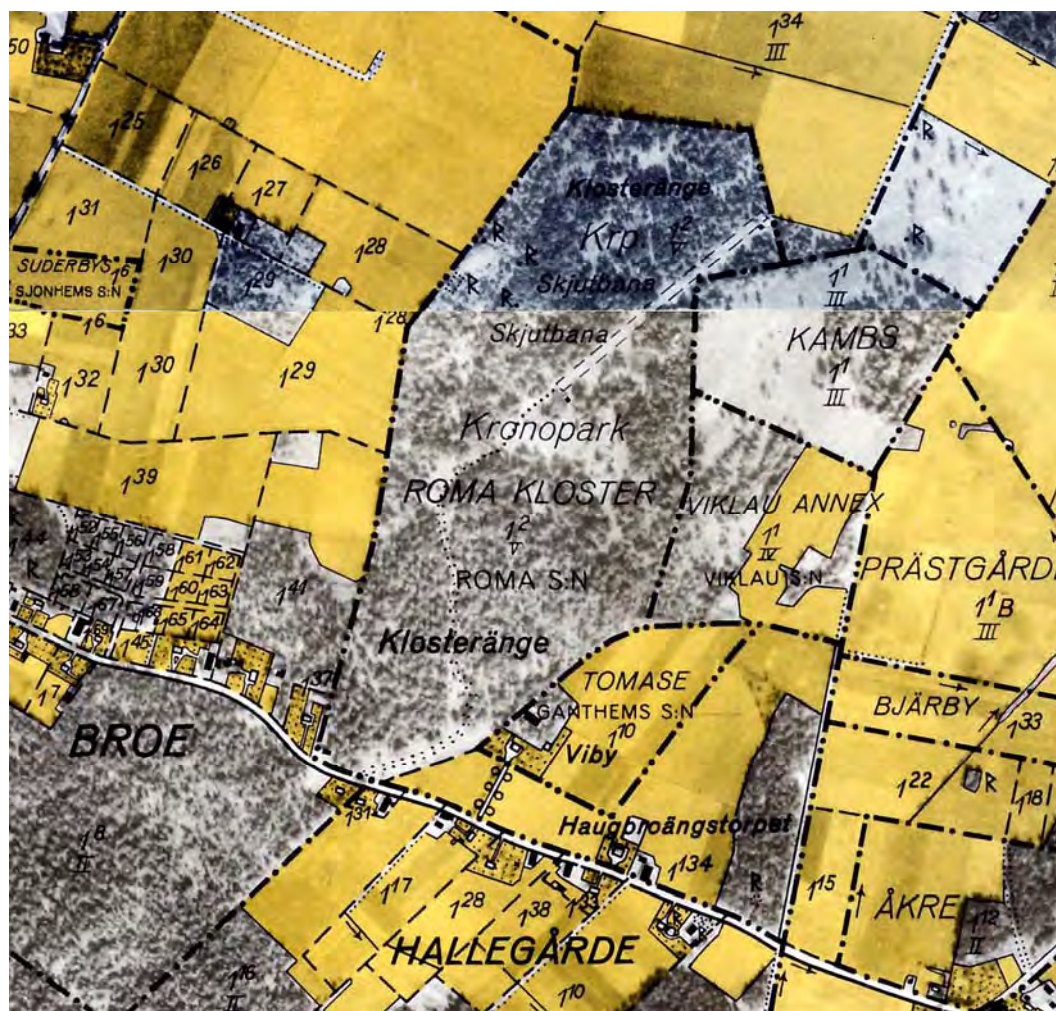
Framröjd ek i den södra delen av reservatet.

Träd- och buskskiktet

20.12.2006

Dnr 511-4247-04

Där det inte finns gamla ekar, görs röjningar för att skapa en trädklädd betesmark med ett varierat trädskikt. Trädskiktet ska vara varierat både vad det gäller trädslag och ålder. Ädellöv prioriteras dock, speciellt ek. Trädskiktet ska även vara varierat i strukturen; träden ska inte vara jämnt fördelade över ytan utan ibland gruppställda med gläntor emellan. Gläntorna skall även de variera i storlek. På 1930-talskartan (se nedan) ses öppna ytor tydligt, särskilt i reservatets östra och mittersta del samt längs stigar, vilket kan utgöra riktlinje vid röjningen. Ett mindre, begränsat område kan dock innehålla yngre träd som står mer eller mindre ensamma med 2-5 meters mellanrum, till exempel yngre ekar eller hasselbusketter.

Klosteränge med omgivningar på den ekonomiska kartan från 1939-40. (Flygfoto-graferingen gjord 1933-34.)

20.12.2006

Dnr 511-4247-04

Först och främst röjs gamla träd fram. Spara döda, öppet stående ekar. Där det inte finns äldre träd sparas yngre träd som lämnas att åldras. I hasseltäta områden ska unga kläna hasselbuskar röjas bort medan äldre grova hasselbuketter inklusive döda grenar sparas. Spara gärna mindre grupper av hassel.

Buskskiktet i övrigt ska glesas ut där buskage täcker stora ytor men det är viktigt att det finns kvar ett varierat buskskikt i området. I gränzonen mot anslutande åkermark lämnas ett tätare träd- och buskskikt till skydd mot vind.

I fuktigare områden i reservatets mittendel kan träd- och buskskiktet få behålla sin karaktär på vissa utvalda platser.

I områden som innehåller lunglav eller skogskorn ska större dungar sparas, för att skapa en skuggigare miljö som gynnar dessa arter.

Hugg bort smågrenar och kvistar på några av de unga ekstammarna. Spara döda grenar på äldre ekar.

Stängsla in spirande ekplantor vid hårt betestryck för att trygga återväxten.

Rödek, tysklönn och andra införda trädslag ska tas bort.

För att gynna vedlevande insekter kan en del av det sly och grenar som röjts bort läggas i högar i något solvarmt läge i anslutning till det röjda området.

Återklappning av ask

Ask och eventuell ek med klappningsspår ska återklappas. Det är viktigt att de friställda träden har hunnit anpassa sig till den ökade ljusmängden efter friställningen, så återklappningen kan påbörjas först några år efter avslutad röjning.

Klappa träden i anslutning till de gamla klappningsställena, några decimeter ovanför. Grenarna ska vara 5-10 cm i diameter i kapsnittet (restaureringsklappning) och senare, vid kontinuerlig återklappning, 1-5 cm i diameter. Spara ett par lövbärande mindre grenar, så kallade dragare. Ta bort så kallade vattskott som skjuter från basen eller stammen på trädet då de har negativ inverkan på moss- och lavfloran.

Ek har sämre förmåga att skjuta nya skott än ask och måste klappas mycket försiktigt.

20.12.2006

Dnr 511-4247-04

Klappningen görs med fördel juli till september då träden tar minst skada. Bästa alternativa tidpunkt är på senvintern.

Nyklappning av ask och ek

För att Klosteränge i framtiden ska innehålla gamla klappade träd, måste klappning göras på ung ask och ek. Förstagångsklappning på ask ska göras då stammarna är grova som en underarm, d.v.s. 5-10 cm i diameter. Ett annat riktmärke är att kapningssnittet ska ligga över nedersta förgreningen på trädet. Även nyklappning ska göras från midsommar till tidig höst, alternativt på senvintern.

(2) Stängsling och bete

Nya stängsel måste sättas upp runt hela reservatet.

Hela området ska betas av får, nöt eller häst. Det är viktigt att betestrycket är tillräckligt hårt, och att djuren släpps på bete tidigt så att området inte åter växer igen. De första åren efter röjningen måste trycket vara extra hårt för att hålla nere slyuppslag.

Medel som innehåller avermektiner (avmaskningsmedel) får ej användas.

(3) Röjning och bete vid fornlämningar

En varsam röjning ska göras vid behov runt fornlämningarna, så att de synliggörs och bevaras i gott skick. Förutom att buskar och sly döljer lämningarna så kan rotsystemen även förstöra konstruktioner och arkeologiska föremål. Där större träd växer på en lämning måste borttagande ske i samråd med Länsstyrelsens kulturmiljövård. Igenväxningsvegetation ska sedan hållas efter varje år. Even-tuell bränning får inte ske intill en fornlämning. Beta eller slå gräset omkring fornlämningen.

(4) Åtgärder för att främja friluftslivet

- En ny informationsskylt skall tas fram. Den ska väcka nyfikenhet och innehålla information om såväl områdets historia som dess nuvarande natur- och kulturvärden.
- Minst två träbänkar med tillhörande bord ska ställas i den öppna delen i söder.
- Under de år som den försiktiga röjningen görs, ska de befintliga stigarna breddas så man har möjlighet att ta sig fram till fots genom området.

- När röjningarna är avslutade så att man med lätthet kan gå igenom den öppna beteshagen ska en stätta sättas upp mot gränsen till betesmarken Kambs i östra delen av reservatet.
- Diket ska läggas igen.
- I framtiden ska behovet av torr-WC, soptunna, naturstig och naturstigsfolder ses över.

Bevarandemål

En del av bevarandemålen nedan är hämtade från bevarandeplanen för Natura 2000, vilken fortsättningsvis benämns N2000.

Ett gynnsamt tillstånd råder när följande bevarandemål är uppnådda:

Röjning

- Arealen trädklädda betesmarker är minst 25,9 ha (N2000).
- Icke inhemska trädslag saknas (N2000).
- Trädsiktets täckningsgrad är 25-75% (N2000).
- Trädsiktet domineras av gammal ek. Minst 100 ekar ska vara äldre än 200 år (N2000).
- Det finns minst 20 st nyklappade ekar och askar som ska återklappas regelbundet med 3-4 års mellanrum.
- Antalet häckande par skogsduvor är minst 1.
- Antalet häckande par halsbandsflugsnappare är minst 4.

Stängsling och bete

- Hela arealen ska vara inhägnad med stängsel.
- Stängslen ska vara väl underhållna.
- Hela arealen ska ha avbetad gräsmark varje år vid vegetationsperiodens slut (N2000).
- Frekvensen av örnbräken och hundäxing är mindre än 1% (N2000).

Fornlämningar

- Järnåldershusgrunder och stensträngar är väl synliga, välbevarade och fria från igenväxningsvegetation.

20.12.2006

Dnr 511-4247-04

Friluftsliv

- En väl underhållen informationsskylt med beskrivning av reservatet finns vid ingången.
- Minst två träbänkar med tillhörande bord finns i södra delen.
- Innan röjningsåtgärderna avslutats ska befintliga stigar vara breddade, så man har möjlighet att ta sig fram till fots genom området.
- En stätta ska vara uppsatt till angränsande betesmark, grannfastigheten Kambs, när röjningsåtgärderna avslutats.
- Diket är igenlagt.

Igenväxt hasseldominerad del i öster. November 2005

2 Uppföljning

Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för dokumentation av vilka åtgärder som genomförts och när de genomförts.

Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs vart 5:e till 10:e år för:

- Nyklappade och återklappade askar och ekar.
- Skogsduva.
- Stängsel.
- Fornlämningar.
- Skyltar, bänkar, bord, stätta.

Uppföljning av bevarandemål, Natura 2000

9070 Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ

- Arealen följs upp i samband med uppföljning av trädkiktstäckning vart 18:e år med hjälp av IRF. Dessutom sker uppföljning vid eventuell förändring av ytan orsakad av exploatering eller annan verksamhet
- Vid minst ett tillfälle varje 6-årsperiod skall uppföljning av vegetationshöjd genomföras i alla objekt. Höjden mäts med gräslinjal (>4 mätställen) i de delar av området som förväntas vara dåligt avbetade. Utläggningen sker subjektivt och är beroende av förrättningsmannamässig kompetens
- Negativa indikatorarter följs vart 6:e år i provtytor där förhållandena kan förväntas vara som sämst. Överskrider täckningsgraden av de negativa arterna uppsatt gränsvärde för täckningsgrad utlöses uppföljning av typiska arter
- Träd- och buskskiktets täckningsgrad följs med 18 års intervall med hjälp av IR-flygbilder
- Grova träd bör följas upp minst vart 18:e år. Vid första uppföljningsomgången skall träden positionsbestämmas med hjälp av ortofoto och GPS. I samband med detta registreras även positioner för rekryteringsträd som skall vårdas på ett sådant sätt så att de i framtiden kan få kvalitéer liknande de grova träden
- Sly och annan vedartad igenväxningsvegetation >1,3 meter följs upp vart 6:e år. Parametern mäts under kronan på värdefulla grova träd. Vid negativ indikation utlöses uppföljning av grova och hamlade träd. Uppföljningen görs

20.12.2006

Dnr 511-4247-04

i de delar av objektet där hävden kan förväntas vara som sämst. Igenväxning följs mer noggrant vid negativ indikation, samt vart 18:e år vid samtliga grova träd

- Förekomst/icke förekomst av typiska arter följs upp i minst 30 provytor per objekt, slumpade utmed permanenta transekter. I samma provytor följs även ett urval negativa indikatorarter. I objekt med stor variation inom habitatet och de undersökta ytorna justeras antalet ytor med utgångspunkt från variations-koefficient. De typiska arterna följs med högst 12 års intervall i alla objekt. Transekterna fördelas i slumpvis utvalda delområden. Objektvis utvärdering av typiska arter sker mot uppställda mål, relaterade till måttet antal träffar av typiska arter per provyta. Den biogeografiska utvärderingen av typiska arter sker för var och en av de ingående typiska arterna

Halsbandsflugsnappare

Med tanke på artens relativa sällsynthet och det begränsade utbredningsområdet är det nödvändigt att genomföra en riktad inventering. Enklart är att utgå från befintliga holkstudier och därefter utöka antalet holkar för att på så sätt kunna bedöma utvecklingen i det holkhäckande beståndets storlek. Övervakningen skall omfatta minst 30 geografiskt och habitatmässigt väl spridda områden på Gotland.

Död ved i reservatets södra öppna del. Juni 2005

20.12.2006

Dnr 511-4247-04

3 Sammanfattning och prioritering av planerade skötsel-åtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Prioritering
Friläggning av gamla ekar	Varje år	Hela reservatet	1
Röjning i träd- och buskskiktet	2006-2010	Hela reservatet	1
Kompletterande röjningar	Vart 3-4:e år med början 2010	Hela reservatet	1
Borttagning av införda trädslag	2006	Hela reservatet	1
Utmärkning av reservatsgräns	2006	Runtom reservatet	1
Stängsling	2006	Runtom reservatet	1
Betesdrift	Varje år	Hela reservatet	1
Nyklappning av ask och ek	2006-2008	Hela reservatet	2
Återklappning av äldre ask och ek	Vart 3-4:e år, efter avslutad röjning	Hela reservatet	2
Återklappning av nyklappad ask och ek	Vart 3-4:e år med början 2010	Hela reservatet	2
Igenläggning av dike	2006-2007	I sydöst	2
Framröjning av fornlämningar	2006	Vid fornlämningar	1
Underhållsröjning av fornlämningar	Vid behov	Vid fornlämningar	2
Breddning av stigar	2006	Hela reservatet	1
Ny informationsskylt	2006	Vid entrén	1
Bänkar, bord minst 2 st	2006	I sydöst	2
Stätta	Efter röjning	Mot Kambs	2
Soptunna	Framöver	Vid entrén	3
Torr-WC	Framöver	Vid entrén	3
Naturstigsfolder	Framöver	Vid entrén	3
Uppföljning av skötsel	Fortlöpande	Hela res	1
Uppföljning av bevarandemål	Var 5-10:e år	Hela res	1
Uppföljning av bevarandemål (Natura 2000)	Var 6:e, 18:e år	Hela res	1

20.12.2006

Dnr 511-4247-04

REFERENSER

- Almgren, G., Ingelög, T., Ehnström, B. & Mörtlös, A. 1984. Ädellövskog. Ekologi och skötsel. – Skogsstyrelsen.
- Drakenberg, B., Ehnström, B., Liljelund, L.-E. & Österberg, K. 1991. Lövsfogens naturvärden. – Naturvårdsverket.
- Ehnström, B. & Axelsson, R. 2002. Insektsnag i bark och ved. – ArtDatabanken.
- Ehnström, B. & Waldén, H. W. 1986. Faunavård i skogsbruket. Del 2, Den lägre faunan. – Skogsstyrelsen.
- Ek, T. & Johannesson, J. 2005. Mångsidigt brukande av ekmiljöer – exemplet Östergötland. – Länsstyrelsen i Östergötland.
- Forum Fastighetsekonomi AB. 2004. Beskrivning och värdering av fastigheten Roma Kloster 2:12.
- Frijman, J. 1699. Skattdägningskarta över Roma socken.
- Gärdenfors, U. (red.) 2005. Rödlistade arter i Sverige 2005. – Art Databanken.
- Hultengren, S., Pleijel, H. & Holmer, M. 1997. Ekjättar – historia, naturvärden och vård. – Naturcentrum.
- Johansson, P. 2000. Gotlands lövmarker. – Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Jordbruksverket. 1998. Skötselhandbok för gårdens natur- och kulturvärden.
- Jordbruksverket. 2001. Hamling och lövtäkt.
- Kloth, J.-H. & Lovén, U. 2001. Gotlands natur. En reseguide. Andra upplagan. – Gotlands fornsal.
- Länsstyrelsen i Gotlands län. 1976. Inventering av änges- och lövmarker.
- Länsstyrelsen i Gotlands län. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-området Klosteränge.
- Löfgren, R. & Andersson, L. (red.) 2000. Sydsvenska lövsfogar och andra lövbärande marker. Kriterier för naturvärdering, skydd och skötsel. – Naturvårdsverket, Rapport 5081.
- Naturvårdsverket. 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000.
- Naturvårdsverket. 2003. Bildande och förvaltning av naturreservat. Handbok.
- Naturvårdsverket. 2003. Att skylta skyddad natur – en vägledning om skyltar, foldrar, vägvisning, gränsmarkering och Internet.
- Naturvårdsverket. 2004. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet. – Rapport 5411.
- Naturvårdsverket. 2005. Uppföljning av Natura 2000 i Sverige. Uppföljning av habitat och arter i Habitatdirektivet samt arter i Fågeldirektivet. – Rapport 5434.
- Nitare, J. (red.) 2005. Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Tredje upplagan. – Skogsstyrelsen.
- Read, H. 1999. Veteran trees: A guide to good management. – English Nature.
- Thor, G. & Arvidsson, L. (red.) 1999. Rödlistade lavar i Sverige. Artfakta. – ArtDatabanken.